

AKO ODOBRAŤ VZNIKUTÝ KOMPOST?

Ak používame jednoposchodovú nádobu: nahrnieme spracovaný materiál na jednu stranu nádoby a na druhú začneme dávať nový biologický odpad. Dážďovky sa postupne presunú do novovytvorenej hromady – nového zdroja potravy a hotový kompost môžeme z nádoby vybrať.

Ak používame poschodovú nádobu: po naplnení jednej nádoby do cca 3/4, začneme plniť druhú nádobu. Keď dážďovky spracujú obsah prvej nádoby, tak postupne prelezú do ďalšej nádoby. Tak nám zostane nádoba bez dážďoviek a môžeme z nej pohodlne kompost vybrať.

Na manipuláciu s vermikompostom je vhodné používať nenaostrené nástroje, predídeme tak zbytočnému poraneniu dážďoviek.

AKO POUŽIŤ VERMIKOMPOST?

Vermikompost má na pestované rastliny biostimulačný účinok. To sa prejaví v zlepšenom vývoji a raste celej rastliny, lepším príjmom minerálnych látok a živín celou rastlinou, zvýšení schopnosti adaptácie a odolnosti voči stresom (zmena teploty, presádzanie rastliny atď.). Pravidelným používaním vermikompostu zamedzujeme vzniku hubových ochorení a posilňovaním rastlín aj výskytu živočíšnych škodcov.

Môžeme ho použiť hlavne v pevnom stave, či už ho pridáme priamo na povrch pôdy alebo ku koreňom rastlín, prípadne ho môžeme zmiešať s pôdou v pomere 1 diel kompostu s 3 dielmi pôdy.

Na prihnojovanie kvetov a zeleninových kultúr počas vegetácie môžeme použiť aj výluh z vermikompostu a to v pomere 60 g vermikompostu na liter vlažnej vody (daždovej alebo odstátej vodovodnej – bez chlóru). Zmes necháme za občasného miešania 24 hodín vylúhovať. Získaný roztok použijeme ako postrek na listy alebo zálievku.

Podobný roztok z 10 g vermikompostu na liter vody možno použiť na hydroponické pestovanie. Roztok treba vymeniť každých 20 dní.

V ovocinárstve sa dobre uplatnil vermikompost pri sadení a presádzaní stromov. Pridaním vermikompostu do jamy ku koreňom stromčeka predchádzame riziku jeho odumretia.

Na hnojenie môžeme použiť aj zachytenú prebytočnú vodu, ktorú je potrebné zmiešať s vodou v pomere 1:1. Tento roztok môžeme použiť na zalievanie ovocných a okrasných kríkov, ale aj izbových kvetov.

NAJČASTEJŠIE PROBLÉMY

Problém	Dôvod a riešenie
pleseň na zvyškoch biologického odpadu	zvyšky nie sú celkom zahrabané do podstielky – napadnuté časti odstrániť a zvyšok zakryť
vínne mušky	nedostatočne zakrytý kompostovaný substrát
zápach	nevhodné zloženie, prevlhčenie alebo priveľké množstvo biologického odpadu – primiešať do substrátu suchší materiál, znížiť množstvo pridávaného materiálu
dážďovky hynú alebo vyliezajú zo substrátu	nevýhovujúce životné podmienky – teplota, vlhkosť, pH, nevhodná alebo nedostatočná potrava, nedostatok priestoru – odoberte vzniknutý kompost (pre dážďovky je toxický), skorigujte vlhkosť, upravte „jedálniček“, prispôbte veľkosť nádoby množstvu dážďoviek a množstvu biologického odpadu

Kontaktujte nás, ak máte záujem o viac informácií o odpadoch, kompostovaní alebo inej téme súvisiacej s odpadmi a toxickým znečistením, alebo navštívte našu internetovú stránku www.priateliazeme.sk/spz.

**Priatelia
Zeme
SPZ**

P. O. BOX H – 39, 040 01 Košice
Kancelária: Alžbetina 53, Košice
Telefón: 0903 772 323
E-mail: spz@priateliazeme.sk
www.priateliazeme.sk/spz
www.kompost.sk
Č. účtu: 4350054728/3100

Tento leták pripravili Priatelia Zeme – SPZ v rámci projektu „Povedzme si všetko o kompostovaní!“

www.eeagrants.org
www.eeanngo.sk/aol

Projekt je podporený programom Aktívne občianstvo a inklúzia, ktorý realizujú:

nadácia **ekopolis** **soc'za**

NADÁCIA PRE **DETI** SLOVENSKA
CHILDREN OF SLOVAKIA FOUNDATION

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
**eea
grants**

Vytlačené na 100 % recyklovanom papieri. ♻️

dážďovkový kompost pre domácnosť a záhradu

**Priatelia
Zeme
SPZ**

VERMI- KOMPOSTOVANIE

Najväčšou výhodou vermikompostovania je, že nepozná takmer žiadne obmedzenia. Kompostovať s dážďovkami môžeme pár kilogramov, ale aj stovky ton biologického odpadu; v debničkách na terase, balkóne, v pivnici či kuchyni, v záhrade, ale aj na veľkých priemyselných kompostárňach.

ČO JE VERMIKOMPOSTOVANIE?

Je to kompostovanie pomocou dážďoviek, ktorého výsledným produktom je vermikompost. Princíp výroby vermikompostu je založený na schopnosti dážďoviek premieňať vo svojom tráviacom trakte organickú hmotu, pričom vylučujú látky bohaté na živiny.

AKÉ DÁŽĎOVKY POUŽIŤ?

Používa sa dážďovka hnojná (*Eisenia foetida*), žijúca vo vrchných vrstvách odumierajúcej vegetácie, v kopách kompostu a v hnoji. Ďalej sú to *Eisenia andrei* a *Lumbricus rubellus*, ktoré je možné zakúpiť od chovateľov (inzeráty v záhradkárskych časopisoch) pod rôznymi obchodnými názvami (napr. kalifornské dážďovky). Dážďovku hnojnú rozpoznáte podľa toho, že je jemne pásikavá so žltými a tmavými červeno-hnedými prúžkami. Optimálna teplota pre ich chov je 18 až 25 °C. Preto sa jej bude dariť v každej domácnosti. U nás najbežnejšej dážďovke obyčajnej (*Lumbricus terrestris*) by sa v domácnosti veľmi nedarilo, pretože vyžaduje iné životné podmienky. Dážďovky neznášajú slnko, sucho, nízke a vysoké teploty. Treba ich chrániť pred krtmi, vtákmi, hrabošmi, ktorí sú ich prirodzenými predátormi.

Interiérový vermikompostér

NÁDOBA NA VERMIKOMPOSTOVANIE

Potrebujeme vhodnú nádobu z pevného nepriehľadného materiálu s priliehavým vekom (chráni pred vysúšaním a vínnymi muškami), dostatočne priestranú s drenážnymi otvormi na dne nádoby (na odvod prebytočnej vlhky).

Takúto nádobu si môžeme vyrobiť sami, alebo si ju môžeme kúpiť. Nádoba môže byť jednoposchodová, ale pre lepšie využitie priestoru a intenzívnejšie kompostovanie je výhodnejšie použiť viacposchodový vermikompostér. Pri nej je vhodné, aby bolo dno jednotlivých poschodí perforované (okrem úplne spodnej nádoby). Perforácia zabezpečuje odtok prebytočnej vody, voľný pohyb dážďoviek a prevzdušňovanie kompostovaného materiálu.

Nádoba nemusí byť vysoká, pretože aktivita dážďoviek je závislá od plochy povrchu. Stačí rozmer napr. 40x40x15 cm. Môže byť vyrobená z dreva alebo z plastu. Drevo má dobré izolačné vlastnosti, no postupne začne tiež prehnívať. Plastové sú odolnejšie a lepšie sa čistia. Nádobu môžeme umiestniť na chodbu, balkón (pokiaľ nemrzne), do garáže, dielne, pivnice, kancelárie, kuchyne alebo v školskej triede. Nesmie však byť na priamom slnku (aby nedošlo k prehriatiu a vysušovaniu substrátu). Pod nádobu je vhodné dať misku na zachytávanie odtekajúcej prebytočnej vlhkosti. Takto zachytenú vodu použijeme ako hnojivo. Ak chcete kompostovať na záhrade bez použitia nádoby len na voľnej uloženej kope, nezabudnite na spodnú stranu kopy dať pletivo, ktoré zabráni krtom a hrabošom prístup k dážďovkám. Celková plocha nádoby je daná množstvom odpadu. Na 1 kg odpadu je potrebná plocha cca 0,2 m².

PODSTIELKA

Tá slúži na udržanie vlhkosti a ako "bydlisko" pre dážďovky. Mala by byť vysoká 2 až 3 cm. Dávame ju na každé poschodie. Je možné použiť: staré listie, seno, slamu, hobliny, navlhčený roztrhaný novinyový papier alebo kartón. Veľmi dôležitá je dostatočná vlhkosť, na ktorú sú dážďovky veľmi citlivé. Vlhkosť podstielky by mala byť taká, že keď ju stlačíme v dlani, medzi prstami sa nám objaví niekoľko kvapiek vody. Po otvorení dlane zostane materiál v stlačenej tvare.

Dážďovky majú veľmi radi listie. Ak môžete, tak ho do podstielky uprednostnite. Listie však len slabso absorbuje vlhkosť a preto je dobré ho kombinovať napr. s natrhávaným kartónom alebo slamou.

AKO A ČÍM KRMIŤ?

Vhodnou potravou pre dážďovky je rastlinný odpad (šupy a zvyšky z ovocia a zeleniny, vylúhovaný čaj aj s vreckami, kávová usadenina, tráva, seno, listie, hobliny, piliny...), ale aj rozdrvené vajcové škrupiny, zvyšky chleba a pečiva.

Nevhodnou potravou sú kosti, mäso, ryby, mliečne výrobky, zvyšky masných jedál, oleje a iné tuky. Treba dať pozor na vysoký obsah soli a materiály, ktoré by mohli byť kontaminované zvyškami chemických postrekov (napr. citrusové plody).

Nazbieraný biologický odpad musíme nakrájať/nasekať na max. 5 cm kúsky. Dážďovky je vhodné krmiť iba 1 až 2x do týždňa. Nemajú totiž radi čerstvý materiál, preto je vhodné ho nechať odstáť v prevetrávanej nádobe. Takto pripravený materiál postupne zahrabávame do podstielky. Snažme sa, aby bol vždy zakrytý a dostatočne vlhký. Odpad, ktorý trčí z podstielky alebo je veľmi veľký, môže začať zapáchať alebo plesnivieť.

Pri poschodovej nádobe začíname plniť najspodnejšie poschodie. Až keď je do 3/4 plné, položíme na neho ďalšie poschodie tak, aby sa dotýkalo biologického odpadu v predchádzajúcom poschodí, aby sa cez perforované dno zabezpečil voľný pohyb dážďoviek medzi poschodiami.

Pri jednoposchodovej nádobe krmíme tak, že si nádobu opticky rozdelíme na 2 polovice. Najprv začneme plniť prvú polovicu. Keď je plná, začneme s druhou (do prvej už nič nedávame). Obidve polovice sa musia dotýkať, aby sa mohli dážďovky presunúť z jednej strany na druhú.

KOLKO DÁŽĎOVIEK POTREBUJEME?

Potrebné množstvo dážďoviek závisí od objemu nami vyprodukovaného biologického odpadu. Ak ho denne vyprodukuje 0,25 kg, potrebujeme 0,5 až 0,75 kg dážďoviek. Pri dostatku potravy a miesta sa dážďovky rýchlo množia a naopak pri nedostatku ich množenie prestáva. Takto prirodzenou cestou regulujú početnosť svojej populácie. Pre začiatok je výhodné zo začiatku kompostovať v menších priestoroch a s menším množstvom dážďoviek a potravy, a až keď si všetko vyskúšajú a naučia sa kompostovať v malom, môžu prejsť na objem potrebný pre celú domácnosť.

